

Tabor

1967

EL FORTIN

šl. 3

*Vsem slovenskim protikomunističnim borcem,
sotrudnikom, dobrotnikom, naročnikom in bralcem
želimo vse blagoslove božje za*

P R A Z N I K V S T A J E N J A

*ki naj bo nam vsem simbol upanja v naše vstajenje za
BOGA — NAROD — DOMOVINO*

Konzorcij TABORA

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgovorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Jože Jenko.

—::—

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

—::—

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticomunists

—::—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—::—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 893-310

—::—

NAROČNINA: Južna Amerika 500 pesov, odn. enakovrednost v dolarju. U. S. A. in Kanada 3.50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; evropske države 2 dolarja

—::—

Naročila, reklamacije in nakazila pošiljajte na naslov upravnika: José Jenko, Pedernera 1075, Villa Madero, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina

—::—

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

NASLOVNA SLIKA

Na straži. Domobransko oko budno čuva nad slovensko zemljo. Nobena komunistična prevara ga ne ukani. Tudi danes ne! Naš boj še ni končan! Naš boj gre naprej! Navzlic novim komunističnim prevaram! — Na stražo torej, borci! Vaše oko bodi budno bolj kot nikdar!

*Na boj, vsi na boj za dom
na boj za rod;
za našo zemljo v boj!*

(Domobrankska pesem)

Marzo 1967

BUENOS AIRES

Marec 1967

BOJ GRE NAPREJ

Slovensko domobranstvo se komunizmu ni uprlo iz političnih razlogov. Politične špekulacije bi nam v danih prilikah celó svetovale, da bi se mu pridružili.

Ker tem razlogom nismo sledili, smo dali 12.000 in več žrtev. Nekateri sodobniki so nas celó obsojali. Če nas niso blatili, so se nas odrekli.

Zgodovina je dokazala, da je slovensko domobranstvo izbralo pravo pot.

+

Slovensko domobranstvo se je komunizmu uprlo iz ideoloških razlogov.

Zato z njim ni bilo možno nikako sodelovanje. Tudi ne za ceno trenutno ugodnih političnih špekulacij. Ker je bila njegova materialistična idejna osnova nespravljiva s tremi vrednotami, iz katerih se hrani ideološki vrelec svobodnega človeka: Bog — Narod — Domovina.

Zato je slovensko domobranstvo izbralo pravo pot.

+

Komunizem je zaradi svoje materialistične idejne osnove v nespravljivem protislovju s samo naravo svobodnega človeka. Zato je neizbežno, da degenerira. Zato se spušča v obupne, presenetljive taktične kombinacije in špekulacije.

Nas te kombinacije in špekulacije ne prizadevajo. — Politični razlogi bi svetovali, da bi vsaj nekatere celó odobrili.

Toda mi nismo prvenstveno politični delavci. Smo ideološki borci. Prvenstveno in bistveno.

Zato gre naš boj proti komunizmu v drugačnih okoliščinah in z drugačnimi sredstvi po zgodovinskem zgledu slovenskega domobranstva naprej. Vse dotlej, dokler komunizem ne bo zapustil svoje materialistične idejne osnove, ki je nespravljiva s tremi vrednotami, iz katerih se hrani ideološki vrelec svobodnega človeka: Bog — Narod — Domovina.

Zgodovina bo zopet dokazala, da smo na pravi poti.

VELIKA NOČ 1967

Velika noč!

Eden največjih praznikov v krščanski liturgiji!

Zakaj?

Najtežje je verjeti, da more kdo mrliča obuditi k življenju. Celo Apostoli niso mogli verjeti, da je Kristus vstal od mrtvih, dokler se jim po vstajenju ni prikazal, da so lahko osebno z njim govorili, se ga dotikali, z njim jedli in z njim hodili po deželi 40 dni do odhoda v nebesa. Najlepša in najdragocenejša od Boga razodeta resnica je, da bo naše telo, ko ga bo smrt zgrudila v prah, na sodnji dan vstalo iz groba. Tu misli Bog naše fizično telo, ki bo po vstajenju postalo neumrljivo, kot je Kristusovo. Zato bomo kristjani v teh dneh še posebno z veselim upanjem molili v veri: „Verujem v vstajenje mesa in večno življenje!“

Kako je Jezus od mrtvih vstal?

Jezus je od mrtvih vstal tako, da je svojo dušo zopet združil s telesom in prišel iz zaprtega groba povelčan in neumrljiv. Priče za to so apostoli, ki so ga po vstajenju večkrat videli, z njim govorili, se ga dotikali in so potem zanj tudi trpeli in umrli. Tako nas uči sv. Cerkev. Sv. Pavel veselo vzklika: „Če pa Kristus ne bi bil vstal od mrtvih, potem je prazna naša vera, prazno naše upanje! Pa Kristus je vstal, vstali bomo tudi mi! Ako z njim umrjemo, bomo z njim tudi živeli; ako z njim trpimo, bomo z njim tudi kraljevali“ (Rimlj. 6,4.)

Kristus, razbičan, s trnjem kronan, križan, mrtev, vojak mu s sulico prebode še srce, pokopan v skalni grob, ki je zapečaten in še zastražen, pa se pojavi pred mnogimi pričami tretji dan zopet živ v istem fizičnem telesu, ki nosi znake mučenja, čeprav to telo ne more umreti več, ker je povelčano, neumrljivo, kot duša.

In naši borci, ki so sreči lepe pomladi morali pasti razmrevarjeni, mučeni, na najžrutejši način pomorjeni, kako krasen praznik je to zanje v večnosti, ko že vedo sigurno, da bodo njihova telesa ob koncu sveta vstala od mrtvih in prišla zmagoslavno iz gozdov in kraških jam! In kaka tolažba našim dragim, ki so jih na tako krut način izgubili, ko jih bodo zopet objeli in videli! In mi vsi smrtniki, s kakšnim veselim upanjem bomo praznovali Veliko noč v tujini, ko vemo in verjemo brez najmanjšega dvoma, da bo kmalu po smrti vstajenje in življenje! Zato Cerkev ob smrti vernika ne žaluje, ampak poje v slavospevu pri črnih mašah: „V Kristusu nam je zasijalo upanje blaženega vstajenja od mrtvih, da nas, ki nas žalosti gotova usoda smrti, tolaži obljuba prihodnje nesmrtnosti.“

Zato pojmo vsi, ki še verjemo v Boga prelepo slovensko velikonočno pesem:

„Zapoj veselo, o Kristjan, veselja tvojega je dan.

Premagana je smrt nemila, pekla oblast je moč zgubila.

Aleluja, Aleluja, Aleluja!“

Rev. Albin Auguštin

Gen. Leon Rupnik

**MOJE ZADRŽANJE PRED IN MED DRUGO
SVETOVNO VOJNO**

(KONCEPT)

General Leon Rupnik se ne pred zgodovino, ne pred nobenim drugim resničnim forumom ni mislil izmakniti odgovoru za svoje ravnanje in zadržanje pred in med drugo svetovno vojno. — Ko so Koroško, kamor se je umaknil, ko je dne 5. maja 1945 za njim Narodni odbor prevzel odgovornost za usodo domobrancev in slovenskega naroda, zasedle angleške čete, je pričakoval, da ga božo Titovi zavezniki klicali na odgovor. Še trenuška namreč ni dvomil, da ga bodo komunisti zahtevali. Zato pa je tudi pričakoval, da ga bodo Angleži pred vsakršnim nadaljnim korakom predvsem zaslüşali. Tako je takoj po prihodu na Koroško začel pisati, kar je sam imenoval „koncept“ in čemur je sam dal naslov: „Moje zadržanje pred in med drugo svetovno vojno“. Po potrebi bi ta koncept lahko podprl ali razširil še z dokumenti in drugimi dokazili. — Ker angleški ni znal, ga je iz razumljivih razlogov pisal v nemščini. S pisanjem je nadaljeval tudi potem, ko so ga Angleži zaprli v ujetniško taborišče. Njegov osebni tajnik in adjutant dr. Stanko Kociper, ki je bil z njim v istem taborišču zaprt, je generalove zapiske sproti prepisoval in jih tihotapil iz taborišča v svobodo. Tako je v prepisu ohranjeno, kar je general Rupnik zapisal do dne, ko so ju ločili in ga premestili v Italijo. — Ta del zapiskov pričinja TABOR priobčati v pričujoči številki. — Priče so izpovedale, da je general Rupnik s pisanjem nadaljeval tudi v Italiji. Na ta način je original z njim vred prišel v roke komunistom. Pričakujemo, da komunistična zločinska nestrpnost ni šla tako daleč, da bi te zapise uničila. Upamo, da so nekje v celoti ohranjeni; ne že kot izredno pričevanje o generalovi premočrtnosti, časti, poštenju, osebni integriteti, strokovni usposobljenosti ter jasnih konceptih, ampak predvsem kot silen zgodovinski dokument. — Obstajajo tudi pričevanja bivših ljubljanskih pripornikov in drugih, da je general tudi v ljubljanski celici mnogo pisal. Ostane vprašanje: Je nadaljeval in končal koncept, kakor ga je pričel na Koroškem; ali pa ga je po „pranju možganov“ spreminjal in pisal celo kaj drugega? Potem bo pač samo odlomek, ki ga bo priobčil TABOR,

ostal poleg zgodovinskega dokumenta tudi kot dokaz sramote za albionsko pravico, ki generalu pred izročitvijo ni dala priložnosti, da bi lahko pojasnil svoje zadržanje, pa novo, neizpodbitno potrdilo komunistične zločinske nekulture. (Op. ur.)

I.

Opazovanja

Do poletja 1937 sem bil samo vojak. Politiko sem samo opazoval; in še to površno. Nisem vedel, zakaj me politika ni privlačila. Prebiral sem sicer Spenglerja, Forda, Chamberlaina, Churchilla, Hitlerja — toda samo v toliko, da bi bil na splošno poučen o „novem času“, ki naj bi napočil.

O boljševizmu si nisem bil povsem na jasnem. Lahko bi bil brutalni pripravljalec poti, ki naj bi vodila k novemu, boljšemu redu v človeški družbi, ali pa tudi njen uničevalec. Po vsem, kar sem o njem videl in slišal se mi je zdelo verjetneje drugo.

Stališče jugoslovanskega kralja Aleksandra I. in pa **Zakon o zaščiti države (1929)** sta me podkrepila v negativnem presojevanju komunizma. Marksistična doktrina „tabule rase“ me je odbijala. Zakaj pač uničiti tudi vse zdravo, dobro in lepo, če pa je mogoče bolno, zlo in grdo počasi in metodično iztrebiti ali izboljšati?

Praktičen socializem, praktično krščanstvo in pristna, t. j. ne zlorabljana **demokracija** bi lahko v skupni revoluciji ustvarili boljši, pravičnejši in mirnejši svet.

Da bi bila avtoritarna (fašistična) gibanja v stanju organizirati konvergenco teh sil, sem zaradi njihove nacionalne ekskluzivitete ter imperialističnih stremeljenj sicer dvomil, pa sem vendarle uvidel, da so — razen **zdrave demokracije** — bile vsekakor protiutež proti boljševizmu.

II.

Aktivno delovanje

Ob umoru kralja Aleksandra I. — oktobra 1934 — sem se resno zavedel vseh nevarnosti, ki so pretile jugoslovanski kraljevski vojski in jugoslovanski državi.

Zaskrbljenost za obstoj države in naroda, za mojo družino in zase me je naredila politično čuječega. Nisem pa še imel nikakšnega povoda za politično delovanje. ....

Poleti 1937 je bila odkrita na področju šumadijske divizije, t. j. v središču jugoslovanske vojne industrije, močno razpredena in po pripravah že dobro zasiehrana komunistična sabotažna akcija.

Takrat sem bil poveljnik omenjene divizije in sem moral — tokrat tudi

politično — aktivno poseči vmes. Dal sem zapreti nekako 200 oseb in jih predal Sodišču za zaščito države.

Na čelu organizacije je stal direktor elektrarne v Čačku, neki dunajski komunist.

Izazen sabotaže, ki je bila v teku proti državi in vojski, bi naj bila v slučaju vojne, ki komunistom ne bi bila po volji, ohromljena vsa vojna industrija in ves promet. Najden je bil denar za podkupnine, propagandni material, potni dokumenti francoskega izvora za rdeče v Španiji.

Nevarnost, ki je pretila jugoslovanski državi, je bila drastično vidna.

Prav tako se je pokazala uspavanost in naivnost pristojnih političnih in vojaških mest, — kakor tudi častniškega in podčastniškega zbora.

Jaz osebno sem bil opozorjen. Zame je boljševizem postal glavni sovražnik moje jugoslovanske domovine in njenih treh narodov. Pogreznil sem se v meni dosegljivo literaturo o komunizmu ter sem svoja spoznanja in opozorila prenesel v predavanje pred časniškim zborom. Za to sem pri KP (Komunistična partija) kajpak prejel odgovarjajoče število črnih pik. Bil sem nadzorovan in zasledovan z obrekovanji.

III.

Poveljnik utrjevanja

(Vojaškopolični, strateški, operativni pogledi.)

Na začetku aprila 1938 sem bil — zame popolnoma presenetljivo — imenovan za poveljnika utrjevanja. Zaradi odgovornosti in dela nisem prišel več do počitka in miru. Dnevno sem si lahko privoščil samo 4—5 ur spanja.

Okolnost, da sem moral graditi utrdbe, ki so bile zaukazane tako, kot jih je projektirala komisija višjih generalov v jeseni 1934. leta, mi je povzročila konflikte z vestjo, kot jih do takrat v svojem 25 letnem delovanju kot šef generalnih štabov pri 26 generalih najrazličnejših pogledov in značajev še nisem imel.

Po načrtih te komisije naj bi bila vsa skrajna državna periferija zgrajena kot obrambna postojanka. Izvzet je bil samo nekaško 150 km. širok mejni odsek proti Grčiji.

Čeprav so bile zamišljene samo kot obrambne postojanke, bi naj projektirane utrdbe vendarle posnemale francosko Maginotovo linijo in čehoslovaške utrdbe. S tem je bilo jasno nakazano, da so bili odločeni braniti z 1.5 milijona mož, t. j. z bojno pripravljenostjo vse jugoslovanske oborožene sile, 2.400 kilometrsko fronto in da je ta odločitev temeljila očitno na meni nepoznanem vojnem načrtu. Po meni zapovedani vrsti utrdb, ki bi jih moral zgraditi na suhozemski fronti proti Italiji, Nemčiji, Madžarski, sem lahko približno presodil politične in strateške namene.

Če bi prišlo do vojne samo s silami Osi in Madžarske, bi se jugoslovanska oborožena sila v utrjenih postojankah vsekakor lahko nekaj časa

uspešno branila, dokler ne bi prišla Anglija z drugimi balkanskimi državami (Grčijo, Bolgarijo, Romunijo, Turčijo) na pomoč. Ali bi Anglija pravočasno opravila z italijansko pomorsko silo, mi je delalo skrbi in mi nezadržno vsiljevalo idejo zoženega balkanskega mostišča. Premnogokrat sem se na zemljevidu bavil s črto: Desno obrežje Donave-Sava-Kopra-Bakarski zaliv. S to idejo vsekakor nisem mogel stopiti odprto pred meni predpostavljeno komisijo, ker sem bil prepričan, da bi zaradi boleče izgube najbolj bogatih in kultiviranih predelov Jugoslavije, ki jo je moj načrt jemal v račun, bila naodločneje odbita.

Tako sem torej molčal in delal po prejetih navodilih; vendar mi možnost nenadnega napada osnih sil in Madžarske na strategično skoro popolnoma zadrženo Jugoslavijo ni dala miru. Tako sem povsod, kjer sem le mogel, silil fortifikacijsko v globino, taktično organizacijsko pa h kakovosti

Toda nevarnost položaja je očitno delala preglavice tudi vodilnim državnikom, kar je prišlo do izraza v njihovih naporih, da bi ustvarili prijateljske sosedne odnose z Italijo, Nemčijo in Madžarsko. (Potovanja princa regenta in ministrskega predsednika v Rim in Berlin).

Moje celo je postalo s la težko. Spoznal sem, da utrjevanja dežele finančno, industrijsko, materialno, tehnično in v pogledu osebja ni mogoče izvesti tako, kot si je zamislila visoka komisija. Poleg tega sem pri občevanju s skoro vsemi vojaškimi oblastmi uvidel nepopolnost oborožene sile na vseh področjih, ki so bila potrebna za uspešno, sočobno vojskovanje proti najmodernejše in skoraj že totalno oboroženimi silami osi. (Zračna sila, oklopno orožje, motorizacija, fortifikacije, organizacija itd.)

Vedno bolj sem v sebi čutil nujnost, da je treba prestaviti obrambo države v predel, ki bi bil spričo modernih bojnih sredstev po narodi bolj zavarovan in po prostoru bolj zaključen, pa temu odgovarjajoče prekrojiti tudi vojni načrt in utrjevanje dežele.

Ker s to zamisljivo kot po rangi najnižji general pri utrdbeni komisiji nisem mogel prodreti, sem jo odkril naravnost knezu-regentu Pavlu, ko me je dne 29. 6. 1939 pozval na avdijenco.

Regent se je hotel preko mene informirati o utrdbenih delih. Ko sem mu javil, da v postojankah nimam še ne topov, ne strojníc, pa da delo sploh napreduje le zelo počasi in z neverjetnimi težavami, je vzklíknil:

„Ta generalni štab mi je že naredil sive lase in me bo še v grob spravil!“

V knezu je prišlo do izraza tudi njegovo naravnost obupno razpoloženje. Rekel je, da je že leta 1934, takoj po smrti kralja Aleksandra I. vojnemu ministru ukazal narediti vse potrebno za obrambo in utrditev dežele, pa so potekla 4 leta in ni bilo storjenega ničesar. Tudi ministri so sabotirali njegova povelja! Na vse načine se je trudil, da bi Jugoslavijo obdržal izven velikega konflikta in državo septembra 1941 predal mlademu kralju v miru in redu. Zaradi tega je tudi storil vse, kar je le mogel, da bi prišlo s sosedi do znosnih razmer. Vsekakor pa morata biti utrjevanje in obramba dežele zajamčeni z vsemi sredstvi in on sam bo tej nujnosti posvetil potrebno pozornost.

Potek avdijence sem kajpak ohranil v tajnosti.

Kmalu nato so sledile spremembe, kot nova Cvetkovičeva vlada, srbsko-hrvaški sporazum, postavitve generala Nedića za vojnega ministra, ki so se mi zdeli regentovi koraki za okrepitev notranje politike in obrambne moči, na zuna pa podkrepitev politike miru, oziroma nevtralnosti.

Med tem so dogodki v Evropi šli svojo usodno pot. Pričela se je vojna in prinesla nepričakovane in presenetljive pojave, ki so morali odločilno vplivati tudi na moje delo in me tako vedno bolj prepričevati o pravilnosti moje zamisli o ustvaritvi **državnega reduita**.

Obe strateški kleščnici osnih sil sta oprijemali Jugoslavijo vedno bolj. Italijanska kleščnica je segla preko Albanije v Grčijo, nemška je preko Madžarske in Romunije dosegla Bolgarijo. Zadrgnitev ozkega macedonskega grla Jugoslavije, to je dihalnega organa, ki je državo preko Soluna vezal z zapadnimi silami, je prihajala kot najbolj usodna nevarnost za kraljevino in njeno prebivalstvo v oprijemljivo bližino. Preložitve težišča utrjevanja dežele za hranitev zveze z zapadnimi silami, kakor tudi temu odgovarjajoča sprememba vojnega načrta, sta postali brezpogojni potrebi. Samo tako bi si Jugoslavija lahko zasigurala svobodo akcije na vse strani in vodila takšno politiko, ki jo je v interesu obstanka bila dolžna voditi prvotno v nevtralnosti, končno pa na strani močnejšega udeleženca v vojni.

Princ-regent se je še o pravem času spomnil na mojo zamisel državnega reduita.

Konec maja 1940 me je vojni minister gen. Nedić telefonično pozval iz Ljubljane, kjer je bil sedež poveljstva utrjevanja, na poročanje v Belgrad. Minister me je vprašal, kaj sem predložil knezu Pavlu ob priložnosti lanskoletne avdijence. V zelo kratkih obrisih sem ministru prikazal svojo zamisel; nakar mi je ukazal, da predmet obdelam pismeno in mu spis čim prej dostavim.

Z ozirom na stanje, ki je postajalo vedno bolj nevarno, sem že prej pritiskal na organizacijo, oborožitev in pouk moštva za posadko, ki naj bi branila utrjene postojanke na mejah. Za temi četami, ki bi branile državne meje, naj bi se vršila bodisi odstopajoča gibanja operativnih oddelkov vojaštva v državni reduit, bodisi zbiranja, ki naj bi bila pojačena s pomočjo angleških in francoskih čet, katere so bile pričakovane preko Grčije in iz Male Azije (Wawel, Weygand).

Kot mi je bilo ukazano, sem obdelal spomenico o državnem reduitu in jo predložil vojnemu ministru. Istočasno sem prinesel posebno povelje vojnega ministrstva, da podam mišljenje o mobilizaciji, pri čemer sem izkoristil priložnost, da sem čisto sproščeno dal izraza svojemu osebnemu stališču do udeležbe na vojni.

Zapisal sem, da bi jugoslovanska vojska spričo njenih pomanjkljivosti na vseh področjih majhnega vojnega potenciala in zaradi strateško obkoljene dežele lahko samo za rešitev časti vzdržala le zelo kratek čas proti najmodernejše oboroženim silam Osi in njenih zaveznikov, nikakor pa ne bi mogla preprečiti propasti države in naroda. Zato bi se naj Jugoslavija s pomočjo pametne politike držala izven vojne, ostala absolutno nevtralna, nev-

tralnost temeljito izkoristila za kvalitativno izboljšanje svoje vojske in se samo v popolnoma neizbežnem primeru udeležila vojne na strani tiste vojujoče se skupine, katera bi imela več izgledov za zmago.

Pri podajanju svojega mišljenja sem kot možne napadalce na Jugoslavijo vzel v poštev sile Osi — Nemčijo in Italijo — z njunimi manjšimi zavezniki, pa tudi Sovjetsko Zvezo.

Sovjetska zveza je imela od konca avgusta 1939 dogovor z Nemčijo. Kaj bi se iz tega dogovora lahko razvilo v prid ali škodo Jugoslavije, je ostalo meni in večini Jugoslovanov nejasno. Po eni strani se skupen nastop Nemčije pod nacionalsocialističnim vodstvom, fašistične Italije in absolutistične Sovjetje Zveze, — torej treh avtoritarno urejenih velesil — proti demokratičnim velesilam ni zdel nepriroden. Po drugi strani je pa to prirodnost zanikal protikomunistični pakt dveh avtoritarnih sil (Nemčije in Italije).

Jugoslovani so stali iskreno na strani demokracije; pa jim je spričo njihove vedno bolj zaostrene strategične izolacije postajalo vedno težje, da bi se lahko postavili za demokratične velesile odprto, t. j. oficijelno. Rahljati narodove simpatije do demokracij na osnovi prikazovanja neizmernih vojaških nevarnosti zaradi vedno bolj vidne strategične odrezanosti, ni bilo dovoljeno in ni bilo mogoče, ker je bilo potreba to vprašanje obravnavati kot vojaško tajnost.

Bil je skrajšen čas, da bi se odločili za vojaške mere, ki bi bile v stanju:

- 1.) Obrambo dežele narediti bolj uspešno in s tem pridobiti čas.
- 2.) Zajamčiti operativne predpogoje za siguren prihod angleških in francoskih oddelkov iz področja Sredozemskega morja.
- 3.) Ustvariti iste predpogoje za siguren umik glavnine jugoslovanskih čet preko Sredozemskega morja za slučaj, če pod točko 2. omenjena ojačenja ne bi mogla priti.
- 4.) Prepričati sile Osi, da Jugoslavija ni imela nikakršnih napadalnih namenov in da njene obmejne utrdbe služijo samo zaščiti meje v meri, kakršno zahteva nevtralnost dežel spričo prodirajočega splošnega vojnega vrveža (kot n.pr. švica, Turčija...).

(Sledi)

Msrgr. KUNSTELJ — generalni vikar

Dne 5. decembra 1966 je Konzistorialna kongregacija izdala odlok s podpisom kardinala Cicognanija, in postavila slovenskega dušnega pastirja v Angliji za generalnega ravnatelja vseh slovenskih izseljenskih duhovnikov. Imenovanje, ki pravi v latinščini: Director Generalis Operum de Emigratione Nationis Slovenae, kar v slovenščini pomeni generalnega vikarja slovenskih izseljencev, je gospod vikar prejel 19. januarja od apostolskega delegata nadškofa Cardinalea; predlagali so ga pa Sv. Stolici slovenski škofje v domovini.

SKRIBIMO ZA NAŠE INVALIDE

Invalidus. Latinska beseda. Stara že nekaj tisoč let. Od te besede izvira naša: invalid. Z njo označujemo tiste ljudi, ki so v vojni izgubili ali pa poškodovali svoje ude ter tako postali začasno ali pa trajno nespособni za fizična dela. Skozi stoletja jih najdemo omenjene v zgodovini narodov.

Tudi naša slovenska skupnost v Argentini in drugod po svetu ima v svoji sredi nekaj invalidov. Bili so nekoč v cvetu let, zdravi in prepojeni z ljubeznijo do svojega naroda in slovenske zemlje ter kot takšni šli v boj za našo domačijo. Vojaško gledano, so premagali sovražnika na slovenskih tleh; pa so kljub temu bili izdani in prodani. Danes žive širom po svetu s svojo osebno tragedijo v stiskah in nadlogah, pozabljeni od nas vseh, ki jim toliko dolgujemo, pa se svojega dolga ne zavedamo.

Naša dolžnost je, da za te ljudi skrbimo kot pravi kristjani! Ni zadosti, da jih od dalje pomilujemo in učimo trdne vere v boljšo bodočnost. Treba je zgledov in dejanj.

Res smo bogati. Zlasti po ustanovah in društvih. Osrednja hiša, domovi, Družabna pravda, Planinsko društvo itd. Vsega imamo. Nimamo pa prave narodne zavesti, ki bi omogočila storiti korak hvalečnosti do ljudi, kateri so na žrtvenik naše domovine položili svoje zdravje in se brez njeza odpravili na pot v tujino. Njih zaslužek, če ga sploh imajo, je reven. Tako majhen, da ne zadostuje za vsakdanje potrebe.

Človeka zaboli srce, ko pregleduje darove v invalidski sklad borčevskih revij. Npr.: N. N. daroval 50 pesov; ali zopet drugi N. N. 0,50 dolarjev. Kaj smo res tako ubogi? Rojaki! To ni denar za invalida iz vrst domobranstva! To je miloščina, ki gre kvečjemu le prosjaku-beraču, ki je vso svojo mladost prebil na voglih in v gostilni. Ako imamo na razpolago denar za letovanje na morju, v planinah in naših slovenskih domovih, kjer po veliki večini ne najdemo za našo mladino nobene druge knjige razen telefonskega imenika, potem imejmo denar tudi za pomoči potrebne rojake invalide.

Bliža se Velika noč. Zopet si bomo izpraševali vsak svojo vest. Zato izpijmo iz velikonočne posode dobrote in ljubezni do bližnjega ter očiščeni zapojmo veselo alelujo.

Le če bomo opravili to našo nalogo, ki je aktualna in resnično potrebna, bomo lahko rekli, da smo Slovenci narod s krščansko omiko.

Vid

Hinko Zupančič

Leteča patrolja

Odkar so partizani pogosto nastavljali mine na železniško progo, so morale vsako noč patrolje po železnici, da jo zavarujejo. Kadar nismo bili na pohodu z bataljonom, smo bili tudi mi dodeljeni tej patrolji.

Vsak večer ob desetih smo se tiho pomikali v vrsti po eden in v presledkih od postaje Velike Lašče proti Videm—Dobropolje. To je bilo nam določeno področje. Za prvim ovinkom, tam, kjer se je začela proga spuščati niže, so ležali po bregu razbiti vagoni, kar je bilo dokaz, da so tudi tukaj vladali po italijanski kapitulaciji komunisti.

Prmejdunaj, to ti je bila hoja po tistih pragih! Ako si hotel stopiti na vsak prag, je bil korak preozek; ako si hotel stopiti na vsakega drugega, je bil preširok... Ako pa si stopil vmes, si imel kaj čuden občutek. Še posebno tisti, kateri smo imeli čevlje take, da so podplati že milo gledali po drugih...

To ti je bilo godrnjanja po tistih pragih! Vendar glasno ni nihče govoril. Pot je bila nevarna; še posebno v zimskem času, kadar je bila narava pokrita s snegom. Kajti iz grmovja, ki se je širilo proti Vodicam, bi nas z enim rafalom postrigel, da bi popadali kot domine.

Tako smo noč za nočjo delali eno in isto pot. V prvem ovinku, kjer je bil na pol porušen italijanski bunker, smo ostali nekaj časa v zasedi; vsak s svojo mislijo v srcu. Kadar je le hudo brila burja, smo iskali zavetja za stenami na pol podrtega bunkerja.

Potem smo nadaljevali pot do postaje Videm—Dobropolje. Tam smo se za nekaj časa ustavili. Potem pa zopet nazaj po isti poti z isto previdnostjo...

Bil je krasen sončen dan. Novo leto! Ne vem, kako to, da so nas poslali po isti poti v patroljo popoldan. Ko smo dospeli v Laščah na postajo, smo tam zagledali mali vagonček, ki so ga rabili delavci za prevajanje pragov. Na njem bi bilo ravno zadosti prostora za desetino.

Jože je bil takoj misli, da se to pot peljemo s tem vagončkom po progi proti Videm—Dobropolje. France se je ponudil, da bo zaviral, če bi ie preveč gnalo. Takoj je pobral primeren kol in ga slavno nesel s sabo.

Ko smo dospeli z vagončkom do tistih razbitih vagonov, kjer se začne proga počasi spuščati nizdol, smo se vsi spravili gor. Nekaj časa je šlo kar lepo počasi... Potem pa vedno hitreje... France je začel zavirati. Pa ne dolgo. Kajti kol mu je izbilo iz rok in ostali smo brez zavirača. Vagonček pa je z vedno večjo brzino drvel v dolino... Nekateri so

Slovenski narod je, kljub spretnim lažem o svobodi, nasilno komunistično revolucijo pod tujo okupacijo odlično zavrget. To je dokazal na nešteti množičnih taborih širom bičane slovenske zemlje, kjer se je postavil ob stran slovenskega domobranstva. Komunisti so pršli do oblasti samo zaradi pomoči zaslepljene tujine!

poskušali s puškami kako ustaviti ali vsaj zavirati. Pa je bilo vse zaman. Strah nas je postalo. Kaj se bo zgodilo, ako se srečamo z oklopnim vlakom, ki je ponavadi bil v tem času na progi? Isti strah smo imeli, kaj bo na ovinku, ako se tam prevrnemo? Kaj bo na križišču, kjer cesta prečka progo, ako slučajno gre tam kdo z vozom preko? In tudi na postaji, ako so tiri speljani tako, da zavozimo v druge vagonne?

Bilo je kajpak mnogo mnenj, kaj naj naredimo. Vsak pa je vedel, da: ako skočiš v tisti brzini dol, se v kamenju pod progo gotovo ubiješ...

Srečo smo imeli. Ni bilo oklopnika. Srečno smo prešli tudi ovinek. Malo je zacvililo, pa smo bili na drugi strani. Tudi na postaji je bilo vse v redu; tako da smo se ustavili šele ob vasi Cesta, kak kilometer stran od postaje.

Ko smo drveli mimo postaje, je bilo tam nekaj domobrancev in civilistov. Z začudenjem so gledali prizor, ki se jim je nudil. Saj je bilo res čudovito! Desetina oboroženih domobrancev drvi na malem vagončku mimo postaje... Kaj takega res še niso videli ne preje — pa tudi ne pozneje...

Še mnogokrat smo šli potem v patroljo. Vagončka se kajpak nismo več poslužili... Dovolj je bilo strahu prvič...

To so spomini, ki pronicajo iz človeka po toliko letih! Lepi spomini na čase, ki smo jih preživeli skupno z našimi nepozabnimi soborci-domobranci. Danes jih ni več. Spomin nanje, nepozaben spomin, pa še vedno živi...

OBISKI V DOMOVINO

Odkar je komunistična oblast doma liberalizirala prehod preko meje, vedno več emigrantov odhaja domov na obisk. Te obiske razni ljudje po svoje in različno razlagajo. Eni ta pojav smatrajo za razumljivi razvoj časa in mu ne posvečajo posebne pozornosti. Drugi pa to analizirajo veliko bolj kritično, posebno če gre za ljudi, ki so se nekoč aktivno borili proti komunizmu — to je današnjemu režimu doma.

Razumljivo je, da nas srce vleče tja, od koder smo prišli. Tam je naša mladost, tam so bili naši dragi in morda imamo doma še svoje starše žive. Po drugi strani pa je nujno, da dobro premislimo, če je tak obisk pameten in komu je v korist. Z drugo besedo, odloča naj razum, ne srce, kaj naj posameznik stori, če stoji pred dilemo obiska domov.

Nikakor nihče ne more obsojati človeka, ki gre domov na obisk za to, da bi še enkrat videl svojo ostarelo mater ali očeta in jima v jeseni junega življenja prinesel s svojim obiskom vsaj iskrico veselja. Težje pa je razumeti tiste, ki domov ne gredo iz potrebe in ki se za pot v domovino odločijo zgolj iz radovednosti ali celo bahavosti. Res je, da se je doma v zadnjih dvajsetih letih veliko spremenilo; toda bistvo je ostalo; na oblasti je še vedno komunistični režim; še več — isti oblastniki, ki so pred 20 in več leti pomorili cvet slovenstva in narod uklenili v suženjstvo.

Emigrant, ki hoče imeti zvezo z domovino, se mora zavdati svoje odgovornosti, ki je vezana s takim obiskom ali zvezo. Zavedati se mora, da med današnjimi oblastniki doma ni demokratov, med narodom pa je veliko razočarancev, v katerih se maje vera v komunistični režim. Prav zaradi tega mora tisti, ki gre domov, biti dovolj močan, da ve, kaj govori in koga obišče. Domačim nuditi uteho, razočarancem pa povedati, kako živimo v resnični svobodi, kjer so osnovne pravice človeka spoštovane v praksi in ne samo na papirju priznane. Če smo dovolj močni in trdni, da s svojim obnašanjem in govorjenjem pokažemo to, potem je obisk v domovino koristen.

Toda, že zaradi svoje preteklosti je malokdo toliko trden, da se bo upal doma svobodno govoriti. To nam dokazujejo izjave številnih, ki so se zadnja leta vrnil s takih obiskov. Če obisk domov pomeni ponižanje ali celo tiho priznanje tega, proti čemur smo se borili in zaradi česar smo odšli v svet, potem je tak obisk napačen, zgrešen in v škodo tako emigraciji kot onim doma.

Pred nedavnim je nekdo, ki je bil doma, med drugim zapisal tole:

„Če slučajno srečaš bivšega domobranca, je to srečanje veselo in prisrčno, toda spoznati moraš, da te ti tiho sprašujejo, kako to, da si ti prišel domov, ko mi vendar še vedno trpimo zaradi naše preteklosti in nam je obstanek zagrenjen... Najbolje je zate, da tiho ostaneš v svojem ožjem

krogu in čim bolj neopažen...“ Take in podobne izjave smo že večkrat slišali.

Leto 1967 bo tako imenovano „turistično leto“. Rdeči oblastniki hočejo s to propagando privabiti čim več turistov, ker so jim potrebne valute in propaganda. Torej sta dva razloga za to propagando: eden je materialna stran, drugi pa politična. Turisti prinašajo zavoženemu komunističnemu gospodarstvu na stotine milijonov dolarjev na eni strani na drugi pa dajejo svobodnemu svetu videz, da je komunistični režim v Jugoslaviji mnogo liberalnejši, „boljši“ kot katerikoli drug komunističen režim na svetu.

Če te bo torej srce vabilo, daj najprej razumu priliko, da presodi vsa dejstva, preden srce prevlada nad razumom. Zdrava analiza razmer in dogodkov doma nam danes daje popolnoma jasno sliko, v koliko se je režim spremenil. **V bistvu popolnoma nič!** Kolikor se je, se je spremenil pod silo notranjih in zunanjih problemov.

Gotovo si pred nedavnim bral, da so bile tik pred božičem po raznih jugoslovanskih mestih demonstracije proti ZDA. Te demonstracije so dosegle višek v Zagrebu, kjer je nad deset tisoč nahujskancev napadlo ameriški konzulat in kričalo proti ameriškemu posegu v Vietnamu. Nobenega dvoma ni, da so bile te demonstracije odobrene in organizirane od oblasti. Mentaliteta komunistov do preteklosti in do nas protikomunističnih borcev se jasno izraža v članku, ki ga je v **Dolenjskem listu** dne 25. novembra napisal neki **Janez Žunič**. V tem članku pod naslovom **UKREPAJTE PROTI TAKIM OSTANKOM PRETEKLOSTI** pisec med drugim piše tole:

„...Dogodek, ki ga je opisal Dolenjski list letos 17. novembra pod naslovom „Pozna korajža belogardistov“, je prebivalce, borce in aktiviste NOV v Beli Krajini zelo prizadel. Opisani napad na borce in invalide NOV, ki so prelivali svojo kri v borbi proti zverinskemu okupatorju in njegovim belogardističnim pomagačem, je dejanje, ki je po tolikih letih osvoboditve vredno najostrejše obsodbe. Dokazal je, da je ponekod navzoča belogardistična miselnost, da se z njo posamezniki celo ponašajo in jo javno izražajo, hkrati pa seveda uživajo vse plodove naše revolucije in povojne graditve. V letih NOB je bilo po krivdi bele garde prelite na potoke krvi, prav ti domači izdajavci in podrepniki pa so povzročili našemu ljudstvu velike človeške in materialne žrtve!... S svojim početjem v Mokronogu so verjetno hoteli izkoristiti našo demokracijo, češ da je tako obračunavanje sedaj mogoče. Povedati pa je treba vsem, ki razen Janežičev še tako mislijo, da se prokletu motijo!

Dobro bi bilo, da bi taki ljudje prebrali Sajatovo knjigo „Belogardizem“ in da bi se tudi iz drugih knjig seznanili z zločinsko vlogo bele garde. Če je samo še iskrica poštenja v njih, bi jih moralo biti nad takim početjem sram v dno duše, kaj kmalu pa jih bo ob tem minilo tudi veselje trkanja po prsih, češ 'Kaj nam pa morejo, če smo belogardisti!'...

...To je izzvalo v Beli Krajini veliko ogorčenje. Prav posebno še zavoljo tega, ker je ljudstvo v letih NOV prav tu veliko pretrpelo in ob vsem tem nikoli ni spraševalo, čemu obvezne oddaje in podobno! Z borci naše ljudske vojske je zavedno ljudstvo delilo zadnje skorjo kruha in poslednji krompirček.

Zato prebivalci, nekdanji borci, aktivisti in invalidi NOV odločno zahtevamo, da pristojni organi proti takim izpadom zakonito postopajo in ukrepe proti takim ljudem objavijo tudi v časopisu! S tem je treba zaščititi borce in invalide pred zločinskim početjem redkih posameznikov, kot je bilo opisano v Dolenjskem listu. Ne pozabimo, da so prav nekdanji borci in invalidi v narodnoosvobodilnem boju in v povojni graditvi žrtvovali vse in prispevali, kar so mogli, za naš vsestranski družbeni razvoj. Tako zaščitito po vsej pravici zaslužijo.“

(Podpis: V imenu vseh Belokranjcev: Janez Žunič).

Gornji članek ne potrebuje nobene razlage. Nanaša se pa na sledeči dopis nekoga Franca Kolenca iz Novega mesta, ki ga je prinesel Dolenjski list z dne 17. 11. 1966 (št. 45, str. 21):

Tovariš urednik!

13. novembra se nas je zbrala manjša skupina tovarišev, ki smo šli izreč sožalje ob smrti sestre našega soborca iz Loga pri Mokronogu.

Nazaj grede smo se ustavili v gostilni Deu, kjer je takoj nastal velik hrup in prerekanje. Kakih 10 moških je sedelo pri prazni mizi. Mi se zanje nismo zmenili in smo imeli svoje pogovore, kar me opozori neka tovarišica, da se pri scsednji mizi pogovarjajo o meni in tistih, ki so bili z menoj. Postali smo pozorni in slišali, kako sta brata Janežič (po domače Martinkova) iz Brune vasi nagovarjala ostale fante: „Ste zato, da udarimo?“ Kot je bilo videti, so bili fantje pod njunim vplivom, ker so prikimali in pritrjevali, da so za obračun.

Naenkrat je skočil mlajši Janežič k meni in zavpil: „Ven, takoj ven, da obračunamo s teboj! Ti si nam pobral žito pri obvezni oddaji, zdaj boš zato plačal. Midva se te dobro spominjava, čeprav sva bila stara tedaj 4 leta!“

Ko sem jih opozoril, da sta to slišala od staršev, da sta še mlada in da ni lepo napadati 100-odstotnega invalida, ki je odslužil 7 let vojne in mnogo žrtvoval za srečo mladine, ni nič zaleglo. Janežičeva sta še naprej vztrajala, naj obračunamo. Nato sta se obrnila proti svojim pajdašem in začela prepevati: „Kaj pa nam morejo, kaj pa nam morejo, če smo belogardišči!“

To je mojega kolega tako pogrelo, da jim je zagrozil z milico. Ko se je dvignil, ga je Janežič pahnil po gostilniški

sobi. Nato se je dvignil še D. T., da bi spor pomiril, a tudi njega so porinili. Odpravili smo se in šli.

Vprašal sem še ljudi, kje so zdaj ti fantje. Povedali so mi, da je mlajši Janežič rekje v Ljubljani, starejši pa je prišel iz Nemčije ter si pripeljal 2 avtomobila — tovorni in osebni.

Bili smo močno užaljeni, da se nam to pripeti na domači zemlji, za katero smo toliko pretrpeli. Razgrajachi bi lahko vedeli, da je bila obvezna oddaja v tistih težkih gospodarskih časih dolžnost slehernega državljana in da smo vsi, ki smo tedaj sodelovali, opravljali svojo dolžnost. Vsekakor pa so taki napadi vse obsodbe vredni in zaslužijo kazen.

Franc Kolenc, Novo mesto

Prijatelj — soborec, ko se boš odločal za obisk, pomisli na vse to in ugotovi, v koliko bo tvoj obisk koristen idejam svobode, in šele potem odloči. Vsak more to presoditi le sam zase, ker nista dva slučaja enaka. Če se bomo dali voditi razumu, potem ni govora o pravilnosti ali nepravilnosti take odločitve, posebno še, če obisk v tem ali onem, še tako malenkostnem pogledu, služi cilju — svobodi slovenskega naroda.

K gornjemu članku samo nekaj stavkov iz pisma, ki sem ga prejel že po novem letu.

„...Sem dolg, a moram omeniti še tiste, ki hodijo na obiske v stari kraj, čeprav so pred leti na celih polah dajali izjave, da so bežali zaradi vere. Ko jim človek dokazuje, da ne delajo prav in da je to sramotenje vseh, ki se komunizmu ne bodo nikoli ponižali, imajo ti vandrovcji različne izgovore. Resnica je, da mnoge te potnike tam čaka „ta dolga spoved“. Tej se umaknejo samo tisti, ki se v enem kraju ne ustavijo več kot tri dni. Te spovedi trajajo od pol ure do štirih ur. Mnogi o tem skrito molče, ker jih je sram. Dobe pa važna vprašanja: kaj bereš, v katerih društvih si, katere znance imaš. Za marsikoga vprašajo tudi poimensko in se zanimajo, kaj počne.

Lansko leto je bil na obisku moj dober prijatelj. Zaupno mi je povedal, da so ga spraševali kar štiri ure. Med pogovorom mu je oznovec pomolil pod nos zapisnik nekega drugega takega „potnika“, ki se je izgovarjal, da je bežal zato, ker je bil zapeljan in je ta zapisnik tudi podpisal. Oznovec je končal z očitkom: 'Tujina te je pokvarila, zato hočeš nazaj v Ameriko!'

Tudi je šla lansko leto na obisk neka Slovenka in sicer v kočevski okraj. Od konzula je dobila vizo, ko pa je prišla domov, jo je čakal rajonski odlok, da mora v 24 urah zapustiti Jugoslavijo. Šla je v Nemčijo in tam prebila toliko časa, da ji je potekel čas, ker jo je bilo sram, da bi se vrnila pred časom...“

Tako pismo; če je v teh izjavah, ki jih lahko dokažem, kaj rajana, naj vsakdo sam presodi!

Razgovor z Mihajlom Mihajlovim

Žurnalisti, ki bi radi govorili z Mihajlovim, se znajdejo v težavah že pri vprašanju njegovega naslova. Mihajlov je moral namreč svoje bivališče v zadnjih mesecih pogosto spremeniti in to iz čisto političnih razlogov. Znašel se je v položaju, ki je značilen za poklicne revolucionarje: aretacije, zasliševanja, hišne preiskave, napadi po časopisju, cenzura itd. V Zadru je živel kot v neki domači internaciji, medtem ko so o njem in njegovem delu krožile neštete govornice, sumničenja in intrige.

Mihajlov sam kot tak pa je predvsem zanimiv iz enostavnega dejstva, da skuša vse svoje delovanje držati v strogih mejah, ki jih dopušča jugoslovanska zakonodaja, da je torej nekak „legalen upornik“.

Dopisnik graškega časopisa *Wort in der Zeit* je z njim govoril samo 48 ur preden je bil od jugoslovanskih oblasti aretiran. V naslednjem pogovoru nekatere najbolj značilne Mihajlove izjave.

Razgovor se je začel z omembo časopisa „Svobodni glas“, katerega je Mihajlov hotel izdajati, četudi samo na razmnoževalnem stroju. Na vprašanje, ali bi ta časopis zagovarjal večstrankarski sistem v Jugoslaviji, je Mihajlov odgovoril, da Jugoslavija za tak sistem trenutno še ni zrela, da pa bi njegov nameravani časopis skušal ustvarjati ozračje, ki bi omogočilo večstrankarski sistem.

Mihajlov dalje smatra, da predstavlja Tito manjše zlo od stalinizma, da pa sovjetske čete Jugoslavije ne bi okupirale, če bi sprejela večstrankarski sistem, kot je niso zasedle leta 1948, ob sporu s Stalinom, ko je bila taka okupacija mnogo lažje izvedljiva.

Mihajlov je nadalje izjavil, da tudi njegova aretacija, ki se je nato dejansko izvršila 48 ur kasneje, ne bi ustavila prizadevanja za večje svobode ter da iz vseh delov Jugoslavije prejema pisma od oseb, ki se z njim strinjajo.

Zanimal je, da bi dobival kakršno koli denarno pomoč z zapada, da ma kakršne koli politične ambicije, ter na izrecno vprašanje odvrnil, da njegov časopis ne bi mogel izhajati nikjer v inozemstvu, ker jugoslovanski zakon tega ne dovoljuje.

Zanimiv je sledeči odstavek, ki govori o bodočem razvoju v Jugoslaviji in nasledstvu Tita:

Vprašanje: Ali je mogoče, da ste vi in vaši pristaši pristranski, da mislete in mislite pod vplivom zapadne filozofije in zapadnega tiska?

Odgovor: Djilas prav gotovo ni bil pod vplivom zapadne filozofije in še manj pod vplivom zapadnega tiska.

Vprašanje: Ste torej pristaš Milovana Djilasa?

Odgovor: Jaz ne morem biti njegov pristaša, bil pa je on, Djilas, prvi, ki je prinesel idejo demokratičnega socializma.

Vprašanje: Kaj menite o notranjih bojih med voditelji Komunistične partije v zvezi z vprašanjem, kdo bo nasledil Tita?

Odgovor: Po mojem mnenju bo Titov naslednik Djilas. Bo še prišlo do prerivanja in borb, toda na koncu koncev bo zmagal Djilas... on osebno.

Vprašanje: Ali se bo vaš položaj izboljšal, če zmaga Djilas?

Odgovor: Nadaljeval bom s pisanjem člankov. Moja vloga političnega aktivista bo končana.

Mihajlov je nadalje izjavil, da zapad pripisuje razvoju v Jugoslaviji preveliko važnost ter da se jugoslovanska mladina vrača v mišljenje malo-meščanske družbe, prav kot mladina v zapadnih državah.

Zanimivo je tudi njegovo mnenje o vlogi tiska. Na zapadu svobodna tiskana beseda ne pomeni dosti, v Jugoslaviji pa bi časopis kot **Svobodni glas** vzbudil javno zanimanje in razpravljanje, kar bi seveda bil njegov glavni namen.

Na vprašanje, kaj misli o napadih jugoslovanskega časopisja nanj, je Mihajlov odgovoril dobesedno: Ali ni to nekaj čudnega, da hoče trideset ljudi pričeti z neodvisnim časopisom, pa jih napade celotno, od države vodeno časopisje?

Nadalje je Mihajlov odgovoril, da bi brez dvoma lahko zapustil Jugoslavijo, da pa bi se gotovo ne smel več vrniti in da zato vztraja na svojem mestu.

Oseminštirideset ur po tem intervjuju je bil Mihajlov aretiran in obsojen na eno leto zopora.

Za Novo leto pa je bil izpuščen iz zaporov **Milovan Djilas**, ki naj bi — po mnenju Mihajlova — nekoč postal predsednik Jugoslavije.

Tako se v Jugoslaviji nadaljuje čudna mešanica liberalizacije in diktature; decentralizacije in stroge partijske kontrole. Jugoslavija je še na razpotju.

**SLOVENSKO DOMOBRANSTVO NAM BODI SLEJ KO PREJ SVETAL
ZGLED V NENEHNEM BOJU PROTI MATERIALISTIČNI, ZLOČINSKI
ZABLUDI SVETOVNEGA KOMUNIZMA! ZGODOVINA JE S SVOJIMI
NEUPOGLJIVIMI ZAKONI POROŠTVO PRAVILNOSTI NAŠE POTI!**

**NI PRAVICE BREZ DOLŽNOSTI • POMISLITE NA TO, KADAR UPRA-
VIŠENO PRIČAKUJETE, DA TABOR IZPOLNI SVOJE POSLANSTVO
V ČASU, KI GA DOŽIVLJATE • PORAVNAJTE ZAOSTALO NAROČ-
NINO IN PRISPEVAJTE V TISKOVNI SKLAD TABORA**

URA ODLOČITVE

Odkar je Jugoslavija zapustila Kominterno in se uprla stalinistični pravovernosti, si je prizadevala pridobiti čim več ugodnosti v trgovanju z zapadom, istočasno pa je skušala obdržati svoj stari totalitarni režim.

To nezdravo in nenormalno stanje v državi je po mnenju Carla Gustava Strohema, dopisnik stuttgarskega časopisa „Christ und Welt“, končno pripeljalo jugoslovansko komunistično vodstvo na razpotje, kjer se bo slednjič moralo odločiti.

V intervjuju, ki ga je profesor Mihajlov dal dopisniku graškega časopisa „Wort in der Zeit“, pa je ta najvidnejši zagovornik večjih svoboščin v Jugoslaviji odkrito nakazal, kakšna naj bi po njegovem mnenju bila ta odločitev.

Kaj je danes Jugoslavija?

Eno leto zapora za Mihajla Mihajlova, ki je celo pred sodiščem izjavil, da imajo ameriški črnici več pravic, kot državljani komunistične Jugoslavije in se ne obotavlja primerjati Titove Jugoslavije s Hitlerjevo Nemčijo.

Cvetje za sovjetskega prvaka Leonida Brežnjeva, ki je prispel v Jugoslavijo na obisk, ki ni bil ne uraden, ne neuraden ter bi predvidoma moral trajati sedem dni, pa je bil nato skrajšan na samo tri dni.

Slavnosten sprejem vzhodnonemškega voditelja Ulbrichta, ki je prišel na obisk v komunistično državo, ki nima svojih meja zavarovanih z bodočo žico in v kateri lahko svobodno potujejo le redki državljani Vzhodne Nemčije, ker se njihova vlada boji, da ne bi našli poti nazaj.

Jugoslavija je država, v kateri drugo ob drugem obstojajo nešteta nasprotja. Država, skozi katero vsako leto potujejo milijoni tujcev, a so so njeni notranji problemi vendarle po večini nepoznani. Šele po padcu Rankovića se je svet zavedel, v katero smer je krenila Jugoslavija.

Danes stoji Jugoslavija, ki se je prva uprla Sovjetom, na razpotju. Zaenkrat še ni mogoče z gotovostjo reči, katero pot si bo izbrala, eno pa je gotovo: usoda Jugoslavije bo močno vplivala na razvoj v ostali Evropi in zlasti še v drugih komunističnih državah. Dvajset let je jugoslovanski komunistem kazal svetu sliko zavirljive enotnosti. Tito je svoje partizane vodil skozi vojno z močno roko in leta 1945 je bila Jugoslavija najbolj odločno komunistična država.

Leta 1945 so jugoslovanski voditelji oboževali Stalina. Dvajset let kasneje je Jugoslavija pod istim vodstvom najbolj zapadnjaška od vseh komunističnih držav. Kolektivizacija kmetijstva je bila opuščena. Zasebne restavracije spet oglašujejo v časopisih. Pojavili so se samostojni obrtniki in na časopisnih stojnicah so naprodaj zapadni časopisi; tudi taki, ki do jugoslovanskega režima niso ravno prijateljsko razpoloženi. Jasno je tudi, da je imel stalni stik, ki ga ima Jugoslavija z Zapadom, odločilen vpliv na razvoj njenega političnega in socialnega gledanja ter da je ta vpliv segel tudi v vodilne kroge Zveze komunistov.

In vendar pri vsem tem ostajajo gotovi skriti momenti. Ko je leta 1948 Stalin obsodil Tita, se je skupina jugoslovanskih ideologov, ki so bili do tedaj strogi stalinisti, oprijela ideje nasprotovati Stalinu tudi v teoriji. Stalinističnemu državnemu komunizmu so postavili nasproti idejo, naj bi delavec dobil svobodo, da sam odloči svojo usodo. V začetku so seveda te ideje ostale samo na papirju. Niti najmanj niso spremenile vodstva Partije, pravic partijskega aparata in totalne diktature. V gospodarstvu je režim nadaljeval z načrtnim gospodarstvom ter je vzporedno s sistemom delavskih svetov izvajal vse odločitve o cenah, plačah in investicijah. V desetletju 1950—1960 pa je postalo jasno, da bi sistem delavskih svetov prav lahko dobil nekako lastno zakonitost. Noben slučaj ni, da so madžarski revolucionarji leta 1956 takoj po uporuh organizirali delavske svete, ki so bili nato brezobzirno zaščušeni od sovjetskih oblasti in Kadarjevega režima. Jugoslavija je s svojim zgledom nenamerno povzročila madžarsko vstajo.

Pa tudi v notranjih vprašanjih je postalo jasno, da lahko ta teorija preide v prakso. Res je, da se je samo Djilas spustil tako daleč, da je pozval partijo, naj do kraja sledi tej teoriji in odpravi diktaturo ene stranke. Toda zahteva po decentralizaciji in istočasno zahteva po manjši vlogi državnega aparata ter večji demokratičnosti je bila postavljena. S tem pa se je pojavilo vprašanje: **kdo bo izsilil odločitev v tej smeri?**

Spor je izbruhnil v partiji sami. Zveza komunistov je dober primer vpliva starih komunistov na vladajoči razred. **Aleksander Ranković** je v svojstvu šefa tajne policije in dejanskega namestnika Tita, organiziral svoje oporišče v Srbiji, kjer so bile zapadnjaške težnje Hrvatov in Slovencev vselej sumljive. S pomočjo srbskega bloka in tajne policije si je Ranković priboril najboljše izgleda, da postane Titov naslednik. S svojega položaja je sabotiral vse liberalne reforme in je skušal vzdrževati strog, dogmatičen režim.

Partijski organi nesrbskih republik pa so Rankoviću nasprotovali in nenadoma se je primeril pravi čudež: **prej samo papirnata federacija šestih republik, je postala stvarnost.**

Na gospodarskem področju so si posamezne republike prizadevale dobiti čim več investicij v nasprotju centralnemu režimu, katerega postopanje je bilo nenaklonjeno slovenskim in hrvatskim podjetjem. Na kulturnem polju so Slovenci postavili zahtevo po večjem upoštevanju slovenskega jezika. Hrvaški pisatelji so se pod vodstvom veterana **Miroslava Krleža** uprli združenju srbskega in hrvaškega jezika, kar je onemogočilo iz Beograda izhajajočo velesrbsko literarno hegemonijo.

Osmi kongres Zveze komunistov, ki se je vršil leta 1964, je liberalom prinesel nadaljne ugodnosti, vendar končna odločitev še ni padla. Ranković je še vedno veljal za Titovega naslednika in aparat tajne policije, ki je ves ta čas nadzorovala tudi vodilne komuniste, je ostal nedotaknjen.

Vodilni komunisti v Jugoslaviji danes priznavajo, da v **Izvršnem odboru** ni enotnosti, kakor je tudi ni v **Centralnem odboru Zveze komunistov** že vse od leta 1962. Dogmatični centralisti in republikanski liberalni fede-

ralisti so si nepomirljivo nasprotni. Za kulisami pa sta se obe skupini borili za naklonjenost Tita. Leta 1960 je Rankovičevi skupini še enkrat uspelo, da se dokoplje na površje: bilo je to v času, ko je Tito v znanem govoru v Splitu kritiziral gospodarstvenike in direktorje industrijskih podjetij.

Toda Rankovičeva akcija je končala z gospodarskim polomom. Propadel pa je tudi diktatorski poizkus, spremeniti državno zastavo po načelu centralizacije. Slovenec Edvard Kardelj je razkril, da je on preprečil odstranitev modro-bele-rdeče zastave in vpeljavo rdeče komunistične zastave, kot je to predlagal Rankovič. Kritični položaj jugoslovanskega dinarja in vprašanje bilance v gospodarstvu sta podprla zahtevo hrvaških federalistov, naj se gospodarstvo vodi v skladu s preizkušenimi gospodarskimi načeli s čemer bi v tem pogledu pridobili industrijsko izkušeni republiki Hrvatska in Slovenija.

Nekaj časa je kazalo, da je Tito, ki je hrvatsko-slovenskega rodu, hotel ločiti oblasti: Rankovič in njegova policija naj bi vladala v Beogradu, federalisti pa naj bi nadaljevali s svojimi prizadevanji v Zagrebu, Ljubljani in Skoplju. Ta dvojnost pa je imela dalekosežne posledice: Rankovič se je naslonil na tradicionalno nerazpoloženje do Hrvatov, tajna policija je skušala dobiti v roke zapisnike sej hrvatskega centralnega komiteja in Rankovič je nadalje odredil, naj se tajno posnemajo razgovori vseh „podeželskih princev“, kadar pridejo v Beograd po službenih poslih in stanujejo v državnih hotelih.

Na tretjem zasedanju Plenuma Centralnega odbora, marca 1966, je postalo jasno, da sporazum ni več mogoč. Seja je morala biti prekinjena, da bi se vsaj za javnost našla neka kompromisna rešitev.

Brez ozira na to, ali so bili v njegovi spalnici nameščeni mikrofoni tajne policije ali ne, ni Titu preostalo nič drugega, kot da se z Rankovičem razide. Reformisti so dobili položaj v svoje roke in Tito jim je moral dati svoj blagoslov.

Na istem plenumu je Rankovič še govoril v imenu Srbije: „Srbija je največja republika in srbski narod je najštevilnejši narod v socialistični zvezi narodov Jugoslavije.“ Po njegovem padcu in po zrušenju aparata tajne policije pa so ga predstavniki avtonomnih pokrajin Srbije-Vojvodine, Kosova in Metohije obdolžili, da je sistematično zatiral madžarsko in albansko, odnosno šiptarsko narodno manjšino. To je nato podžgalo staro albansko-srbsko nasprotstvo in Tirana je obdolžila Beograd, da ubija albansko narodno manjšino.

Kako blizu je bila tedaj Jugoslavija novi državljanski vojni, je razvidno iz govorov na zasedanjih centralnih komitejev posameznih republik. V Sarajevu je nek poslanec ugotovil, da se po Bosni širijo glasovi o oboroževanju srbskih vasi. Znano je, da je med zadajo vojno v Bosni prišlo do brutalnih spopadov med pravoslavniimi Srbi, katoliškimi Hrvati in muslimanskimi Bosanci. Advo Humo, star komunist in član federalnega Izvršnega odbora je odkrito izjavil, da je Rankovič smatral Bosno za drugoraz-

redno republiko, za plod vojne, ter je načrtno hujskal srbsko prebivalstvo v Bosni. Vse to je nevarnost še povečalo. Kajti med Srbi in Hrvati je še vedno v ospredju spor za kontrolo Bosne. Tito ga je začasno zavrl, ko je s salomonsko odločitvijo ustanovil samostojno republiko Bosno.

Ranković pa si je, kot kaže, prizadeval, da bi to odločitev ovrgel in Bosno dodelil Srbiji. To mu seveda ni pridobilo naklonjenost bosanskih partijskih voditeljev. Marjan Cvetković, tajnik hrvatskega Centralnega komiteja, je odkrito izjavil, da je hrvatska partija pred in po osmem kongresu vodila borbo proti Rankoviću. Tajna policija je — po njegovi izjavi — preiskovala delovanje enega milijona in tristoisoč državljanov, kar pomeni, da je arhiv tajne policije vseboval podatke o vsakem petem državljanu Bosne. K temu so bili pripisani še številni primeri, ko se je tajna policija zapletla v črnoborzijske špekulacije, zaradi česar je bilo njeno delovanje v Bosni resno omejeno.

Rankovićeva afera je seveda imela svoje posledice za vsa področja življenja v Jugoslaviji. Srbe je potisnila v neko osamljenost, ki je tako dalekosežna, da njegov padec obžalujejo celo nekomunistični elementi v Srbiji. Po njegovem padcu so se začeli komunistični voditelji posameznih republik vse bolj in bolj identificirati s težnjami svojega prebivalstva, s hrvatskimi, slovenskimi in makedonskimi interesi. Ranković je s svojim delovanjem dejansko ustvaril koalicijo posebne vrste: Hrvatov, Slovencev in Makedoncev. Zagrebška časopisa Vjesnik u sredu in Telegram sta prinesla polemične članke proti bolgarskim zahtevam do Makedonije in sta tako podprla svoje prijatelje v Makedoniji, medtem ko je Beograd molčal. Tudi to je znak neke nove porajajoče se in nadvse zanimive koalicije.

Liberalni komunisti so se nato polastili prilike, da potisnejo partijo v objem reforme. 18. septembra je tajnik hrvatske partije Mihajlo Tripalo izjavil, da mora Zveza komunistov služiti kot organ vesti in ne več kot organ oblasti da naj torej usmerja ne pa diktira. **Koncentracija oblasti v rokah izvršnih organov mora biti končana.** Klasična politična stranka, vključno komunistična stranka, mora slednjič popolnoma izginiti.

Te ideje pa seveda niso daleč od idej Milovana Djilasa. Makedonski komunist Slavko Miloslavlevski, član Centralnega komiteja, je poizkusil udar v isto smer. V uradnem glasilu makedonske partije je zahteval, naj se liga komunistov na svojih razpravljanjih ne ogiba več vprašanju večine in manjšine. Predvsem pa se je treba otresti mišljenja, da vsi komunisti vselej enako mislijo. Pojav enotnega javnega mišljenja je po njegovem mnenju samo dokaz, da v državi ni prave svobode.

Tajnik slovenske partije, Stane Kavčič, pa je celo izjavil, da je uradna enotnost pogledov veliko bolj nevarna kot pa lojalna opozicija, ki temelji na dejstvih. Tako je padec Rankoviča prinesel tudi oddaljitev od Lenina in leninizma.

S tem je Jugoslavija stopila v najbolj dramatično obdobje svojega razvoja. Hrvatski komunist Bakarić je dejal: Vprašanja, o katerih se debatira danes, so takega značaja, da se jih doslej nihče ni upal niti omeniti.

P. B.

EMIGRACIJA IN NAROD

Pred 26 leti se je v naši domovini sprožil plaz dogodkov, ki so v svojem toku zrušili Jugoslavijo, napisali najstrahovitejše poglavje njene zgodovine ter slednjič na njenih razvalinah in grobovih stotisočev dvignili njeno zastavo omadeževano z rdečim pljunkom.

Puč 27. marca 1941 je dogodek v zgodovini Jugoslavije, ki še ni do kraja razčiščen in morda nikdar ne bo. Mnenja o njem so deljena. Ista so samo v ugotovitvi, da je imel katastrofalne posledice.

Ljudje, ki so sodelovali pri tem dejanju, so kasneje navajali dva razloga za njihovo odločitev. podpis trojnega pakta, ki ga je Cvetković vlada sprejela dva dni poprej in pa težnja princa Pavla, da se nekako „dočepa“ jugoslovanskega prestola. Komunistični viri pa celo navajajo, da je Hitler knezu Pavlu ob njegovem obisku v Berhtesgadenu namignil, da bi po zmagi nad Sovjetsko zvezo bila lahko obnovljena monarhija v Rusiji — s Karadjordjevičem na prestolu.

Kolikor je znanega o paktu, ki ga je podpisala Cvetkovićeva vlada, je treba predvsem ugotoviti, da je premalo storila, da bi narodi Jugoslavije zvedeli za njegovo pravo vsebino. Seveda o tem ni mogla govoriti pred podpisom, ostala sta ji pa samo dva dni življenja po podpisu. O tem, da je velika večina jugoslovanskih državljanov pakt odklanjala, namreč ne more biti nobenega dvoma.

Kar se tiče kneza Pavla, ni razen izjav pučistov, nobenih dokazov, da je res želel zasesti prestol v svojem imenu ali ga zaseči za enega svojih sinov. V tem pogledu je registriran samo poizkus hrvatskega voditelja Mačka, da bi bila doba regentstva podaljšana. Maček je Pavlu ob neki priliki izjavil, da kraljeva polnoletnost naravno še ne pomeni politične dozorelosti in da bi morda kazalo dobo regentstva podaljšati. Pavle naj bi ta Mačkov predlog zavrnil s tako odločnostjo, da se ga Maček nikdar več ni upal ponoviti. Ponudba Hitlerja, da bi morda kdo iz hiše Karadjordjevičev vladal na ruskem prestolu, pa je verjetno navadna izmišljotina komunistične propagande.

Tako ostaja vprašanje, ali je bil puč nujen in potreben, zavit v meglo ugibanj in ugotovitev ponedeljskih prerokov.

Nujno pa je vodil v drugo vprašanje, ki se je razbohotilo zlasti v emigraciji do skoraj histeričnih obsegov. Ali je še možna neka nova, poštena, demokratska Jugoslavija, ali pa so njena predvojna politika, medvojni hrvatsko-srbski pokolji in komunistična revolucija za vselej uničile pogoje za tako zgradbo? Med slovensko emigracijo se je to vprašanje

skristaliziralo v enostavno vprašanje: samcstojna slovenska država, ali Slovenija v Jugoslaviji?

Pri tem smo po lepi slovenski navadi to vprašanje, ki je seveda bistveno in naivše važno tudi za emigracijo, ki se ne bo več vrnila, ponižali na stopnjo politikantskega obračunavanja ter ga pričeli uporabljati celo za merilo osebne integritete, narodne zavednosti in navadne poštenosti. Kakor hitro kdo zine nekaj, kar ni všeč našemu osebnemu mnenju, pograbimo prvi kol, ki nam je pri rokah, in lepemo po njem. Razprava o neki bodoči politični opredelitvi slovenskega naroda se v emigraciji vrši v najboljši tradiciji predvojne borbe med liberalci in klerikalci; in ta nam je prinesla samo solze in kri.

Predvsem moramo biti sami do sebe in do svojih sonarodnjakov toliko poštene in iskreni, da bomo priznali temeljno ugotovitev, ki mora biti vodilo vsega našega prizadevanja v tem pogledu: Naj ima nekdo že tako ali drugačno mnenje o tem vprašanju, do njega je prišel po nekem premisleku ali pristanku na razloge, ki so mu bili predloženi; oprijel pa se ga je v prepričanju, da je ta ideja (tista, ki bo slovenskemu narodu v največjo korist. Narodno dobro, ali, če hočete, narodov blagor je tista osnovna misel, ki nas vodi (pri razmišljanju o teh vprašanjih; in to skrb moramo priznati vsakemu, tudi tistemu, ki drugače misli, kot mi. Če kdo smatra, da so med nami ljudje, ki svoje poglede v tem vprašanju širijo ali zagovarjajo z zavestno namero, da slovenskemu narodu škodujejo, je enak komunistom, ki trdijo, da je slovenski narod med zadnjo vojno imel v sredi desetstisoč izdajalcev.

Druga ugotovitev pa izhaja iz prve, in brez obotavljanja jo predstavljamo kot idejo enega največjih liberalnih duhov Evrope, francoskega pisatelja Voltairja: **Ne strinjam se s tvojim mnenjem; toda s svojim življenjem bom branil tvojo pravico, da ga izpoveduješ!** — V tem izreku je bistvo svobodne, demokratske debate, pozitivnega in plodnega dialoga. Kdor se je v emigraciji, ali doma, ali kjerkoli dokopal do tega spoznanja in mu sledi, ta se je naučil vse politične modrosti in njegova narodna in osebna zavest ni v nikaki nevarnosti. Kdor pa tega še ni dojel ali nikoli ne bo, bo za večno blodil v močvirju fanatizma, šovinizma in razočaranj.

Nismo narod; smo samo del naroda v zdomstvu. Imamo vse pravice, da se zanimamo za življenje naroda na naših rodnih tleh, in vso pravico in dolžnost, da nas skrbi, kaj bo z njegovo bodočnostjo. Ker pa naše opazovanje in delovanje omejujejo politične in zemljepisne meje in oceani, je, odnosno bi morala nujno biti omejena tudi naša debata o teh važnih vprašanjih, kakor je omejen tudi naš vpliv na razvoj dogodkov v domovini.

Kot samostojen narod z lastno kulturo, jezikom in etničnim ozemljem imamo pravico do samostojne, narodne države.

Te pravice nam nihče kratiti ne more in ne sme, ne da bi pri tem izvajal nad nami politično ali fizično nasilje. Ta pravica je tista pravica, ki jo mora vsak Slovenec, pa naj živi v domovini ali pa umira počasne smrti v tujini, zagovarjati in braniti, kadar in kjerkoli je v nevarnosti.

Narod kot tak, narod, ki živi na živem narodnem ozemlju — in ne

politična emigracija — pa ima tudi pravico, da to svojo osnovno pravico iz teh ali onih ozirov — političnih, zgodovinskih ali gospodarskih — bodisi zahteva zase neokrnjeno in stoođotno, ali pa jo podredi neki politični skupnosti; pa naj bodo to Združene države Evrope, Podonavska konfederacija, Balkanska federacija, ali pa Jugoslavija.

Vsakdo izmed nas ima pravico do svojega mnenja v tem pogledu: vsakdo sme po svojem najboljšem prevdarku zagovarjati eno ali drugo stališče, ako to isto pravico dopušča tudi svojemu bližnjemu in ako vsako razpravljanje vodi na ravni dostojnega, strpnega dialoga in ne po načelu politikantskih spletk, ki iz vsake drobtinice iščejo svoje lastne koristi. Ker znajo ribariti le v kalnih vodah. Samo narod doma pa ima pravico do dokončne oločitve v tem vprašanju, če in kadar pride dan, ko bo mogli sveobodno spregovoriti.

Avtor ameriške ustave, Thomas Jefferson, se je o tem izrazil tako-le: Ne poznam nobene varnejše posele za najvišjo oblast v družbi, kot je narod sam; in če se nam zdi, da narod ni dovolj dozorel za izvajanje te oblasti s popolno nepristranostjo, potem odgovor ni v tem, da mu to oblast odvzamemo, temveč da ga vzgojimo do take mere, ki ga bo zadostno usposobila za to dolžnost.

Če smo torej zagovorniki neke ideje, za katero smo prepričani, da bo narodu koristila, če pripadamo neki organizaciji ali stranki, ki širi in zagovarja tako idejo, potem jo skušajmo narodu posredovati na način, ki mu bo omogočal trezno presojo in pametno odločitev, in ne pehajmo ga na pot politikantskih spletk in tiste apriorne, diametralne opozicije, ki nekatere sili, da avtomatično zasedejo črno polje, čim nekdo drugi obsedi na belem, in obratno.

Dajmo narodu, kar je narodovega; v emigraciji pa zadržajmo tisto, kar je samo emigracijskega!

J. S.

V NOČ

Junija 1946

V noč
kot nekoč
zavriskal fant je po vasi.

Utrip
pregib
na oknu nagelj, zimzelen kipí.

Odmev
Odmev.
V lunin svit domačij ugaslih žal.

V pomlad
csameli svat
zaman vabi druge na piščal.

V noč
gledajoč
oči ugaslih previhral jih je vihar.

PLAZ NA ČATEŽU

Godilo se je v drugi polovici septembra 1944. Kmalu po polnoči zbude nas, stiško četo in Janezovo četo ter pošljejo v št. Vid. Poveljstvo nad odredom iz Stične poverijo meni. Bilo nas je okrog 250 mož.

Kam pa danes? V št. Vidu nas že čaka odred iz Višnje gore pod poveljstvom stotnika Jakoba. Njih je nekaj čez 300 mož: dve strelski in težka četa. Stotnik Jakob nam razloži namen današnjega podjetja: napasti in uničiti partizansko brigado, ki se zdaj mudi na gradu v Veliki Loki in bližnji okolici. Šli bi do Velike Loke po državni cesti Ljubljana—Novo mesto in napadli partizane tik pred svitanjem, t. j. okrog tri četrt na šest. To bi bil frontalni napad — ker iz kolone po državni cesti paž ne bi mogli ukreniti kaj boljšega.

Meni se je zdel načrt brez poleta in poln taktičnih napak. Na ta način bi bila sovražniku dana možnost, da nas kmalu odkrije, da nam prizadene veliko število žrtev in pa da potem nemoteno pobegne proti severu v gozdove. V slučaju pa, da bi bil močnejši, bi nas celo mogel obkoliti, kar bi bilo za nas še hujše.

Zato predlagam, naj se razdelimo v dve koloni: v manjšo kolono (stičani) kot severno pobočnico s smerjo napredovanja: preko reber severno od glavne ceste s ciljem, da pride na ploščad severno od gradu Velika Loka neopaženo partizanom za hrbet; glavna kolona pa bi bili višnjegorci, ki naj bi se previdno pomikali po glavni cesti proti Veliki Loki. Morali bi paziti, da ne prehite severne pobočnice in da pridejo do vzhodja Velike Loke popolnoma neopaženi. Tam bi se morali razporediti za napad, skušajoč nadkriliti partizane z vzhoda. To naj bi storili vsaj v začetku borbe, če bi ne uspeli poprej. Z napadom naj bi počakali, dokler jim mi, severna pobočnica, ne bi dali znaka z raketo, da smo že na cilju. V slučaju, da bi bili partizani premočni in bi pretila nevarnost, da nas potolčejo, bi se glavnina polagoma umaknila na griče južno od Temenice, pri čemur bi jo ščitili mi. Pozneje pa bi se še sami priključili glavnini.

Stotnik Jakob pristane na načrt, toda izpeljava sama ni kdovekaj odlična. Glavnina izvrši premik strnjeno, brez lastne predhodnice. Gre prehitro, ker je ob pol šestih že pod Vel. Loko; in neprevidno, ker z življenjskim orožja (minometalcev in težkih strojnic na mezdih) odkrije svojo prisotnost. O kakem nadkriljevanju partizanov z vzhoda v takem položaju sploh ne more biti govora.

Medtem pa severna pobočnica nikakor ne more doseči svojega cilja v tako kratkem času, ker njena smer vodi po temi preko reber in številnih jež, čez drn in strn. Tako je ob pol šestih pobočnica še četrt ure normalne hoje daleč od ploščadi severno od graščine Velika Loka.

Tedaj se nenadoma vname ostro streljanje med partizani, ki so bili na položaju južno od graščine, in našo glavnino. Nam, pobočnici, tedaj ne

ostane drugega, kakor da se zaprašimo z vso naglico navzgor in da skušamo prestreči partizane, ki bi se umikali na sever, oziroma, če bi se ne umikali, da naredimo vtis, kot da jih napadamo z veliko premočjo. Ko pridemo gor, le še vidimo zadnje partizane, kako beže proti severu. Komaj se nam posreči izmenjati nekaj strojničnih rafalov. Padeta dva partizana.

V graščini ne najdemo nobenega partizana. Ogorčen sem nad izjalovljeno priliko, da namlatimo partizane. Če bi bil bolj moder, mi ta prilika ne bi ušla. Mogel bi storiti takole: severno pobočnico bi prepustil poročniku Janezu, sam pa bi šel z glavninsko predhodnico. Od tam bi mogel kontrolirati hitrost premikanja glavnine, preprečiti neprevidnosti in zagotoviti nadkriljenje partizanov z vzhoda. Seveda bi to pomenilo prisvajati si iniciativo poveljnika celega odreda. Vendar sem si mislil, da je v naši borbi najvažnejše, da dosežemo cilj. Tako prisvajanje iniciative, ki pelje k cilju bolj naravnost, se ne protivi moralnim načelom, če poskrbim, da se ne okrne avtoriteta odgovornega višjega poveljnika.

V graščini zvemo, da je pet partizanskih brigad na prostoru Velika Loka—Čatež, ali vsaj nekje blizu. Ta vest nažene stotnika Jakoba na odločitev, da se vrnemo čimprej na svoje postojanke. Meni se tedaj v hipu zabliska, da se mi nudi prilika prav zdajle. Glasno menim, da bi se morali vrniti po drugi smeri in ne po isti, od koder smo prišli, ker bi bilo nevarno. Vsi prisotni častniki so soglasni. Toda, katero smer naj izberemo? Predlagam, naj bi najprej šli proti severozahodu, nato pa bi se v loku obrnili na št. Vid. Ker so me poznali, da mi je znano vse to področje, stotnik Jakob zapove, naj grem s stičani v predhodnico in tako vodim vso kolono domov na postojanke.

Že nas začno partizani obstreljevati s severa z minometalci in redkimi rafali iz strojnic, tako da nimamo časa za razpravljanje, ampak se ročno uvrstimo v kolono ter se izgubimo z obstreljevanega prostora.

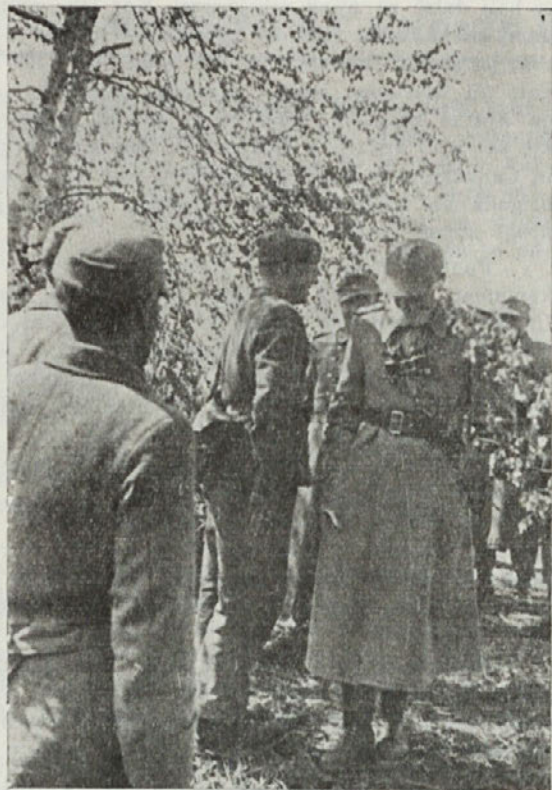
Kakšen je moj načrt? Obdržati se v bližini partizanov — zato izberem smer: Velika Loka — tik zahodno od Zaplaškega vrha; čim se mi ponudi prilika, udariti po partizanih na svojo roko, deleč povelja, ki bodo izvrševana, ker v vrtincu boja pač nihče ne bo imel časa misliti na kaj drugega kot na to, da nekaj stori v naš skupni prilog. Prepričan sem, da se bodo ljudje navdušeno borili, saj bom ostal sam sredi med njimi ves čas in torej ne bo dvoma, da bodo moji ukrepi taki, da bi jih mogel izvršiti sam osebno.

Na čelu kolone greva poročnik Janez in jaz. Razložim mu svojo nakanano in poročnik Janez — lev je pripravljen podpreti me z vso svojo sposobnostjo.

Naše premikanje je tvegano. Hodimo po gozdni poti okrog obronkov, ki se spuščajo proti zahodu od niza gričkov med Čatežem in Veliko Loko. Vemo, da so partizani na teh gričkih in da nas lahko napadejo v desni bok vsak trenutek. Podobno je Hanibal nenadoma trdžil v levi bok rimske vojske, ko je šla ob bregu Trazimenskega jezera proti Rimu. Hanibal je takrat uničil rimsko vojsko. Kaj bo pa z nami? Zapovem, t. j. naročim, jaz sem zapovedoval le v skrajnih primerih, sicer pa sem predlagal, na-

Junaški boj slovenskih domobrancev proti komunistični revoluciji prav v najhujšem času tuje okupacije je bil še bolj navdušen, ko so vojaki v sami prvi liniji naleteli na svojega vrhovnega poveljnika, ki je z njimi — enak med enakimi — delil nevarnosti boja in zadoščenje zmage nad zločinskimi rdečimi telpami.

ročal, prepričeval), naj se kolona razvleče v majhne gručiće. V slučaju napada z desnega boka, naj se takoj umakne preko potoka levo od nas na zahodni breg, se tam ustavi in sprejme borbo.

Tišina v gozdu je nekako svečana. Zdi se mi, da hodimo po prostrani cerkvi z mnogoterimi ladjami in številnimi stebri. Skozi gosto jesensko listje sončni prameni vžigajo blesteče ognje. O, kako si lepa, slovenska domovina! Mogoče bomo prav kmalu mnogi od nas zaspali v Tvojem naročju! Skoraj me je strah spregovoriti z ničevo vsakdanjostjo.

Pred nami napreduje majhna patrolja, za njo pa poročnik Janez in jaz s predhodnico (vod Janezove čete), nato pa ostali stičani po gručičan

in bolj daleč za njimi višnjegorci. Kar izza ovinka opazimo, kako jo pred nami maha mlad fant — partizan — s puško poprek čez prsa, v vsaki roki pa štefan rujnega vina. Ne opazi nas. Tiho se mu približamo za hrbet, nato pa odsekano, čeprav šepetaje, zapovemo: „Roke gor!“ Janez in jaz ga kratko zaslišiva: pove nama mnogo koristnih podatkov o partizanih, kje so: štab divizije z Gubčevu in Slandrovo brigado na Čatežu, Levstikova in Cankarjeva brigada na prostoru med Čatežem in Vel. Loko, Prešernova brigada na Krušnem vrhu, Hrvatska brigada pa vzhodno od Čateža na drugi strani Gornje reke.

Fant je bivši študent filozofije, končal je štiri semestre, ko so ga komunisti premamili v hosto. Meni se zdi eden mladih idealistov-zapeljancev, kakršen sem bil do neke mere svojčas tudi sam. Ti idealisti so se navduševali za uresničitev družabne pravice. Nekateri so celo verjeli, da bi po zavladanju komunizma nastopil družabni red, podoben onemu med prvimi kristjani. Idealisti, ki so premogli toliko logike, da so spoznali osnove življenja, so komunistom obrnili hrbet. Čim so se prepričali, da komunisti ne le, da nočejo nobene pravice, marveč da segajo po sredstvih, ki rušijo temelje človeškega sožitja.

Od kod ve partizan za razpored brigad? Ordonans je v štabu Levstikove brigade in sliši marsikaj, kar bi moralo ostati tajno. Poročnik Janez in jaz verjameva partizanu, ker, kar je povedal, se ujema z onim, kar smo slišali zjutraj v graščini. V teku borbe se izkaže, da je partizan govoril resnico.

Dogovorim se z Janezom, kako bova ukrenila. Najprej pošljeva ordonansa nazaj k stotniku Jakobu, naj zapove vsej koloni, da se strne v smeri proti predhodnici, ker predvidevava resen spopad s partizani v najkrajšem času. Kolona naj nadaljuje za nami v isti smeri.

Imel sem namen z vso možno naglico prodreti preko Zaplaškega vrha v Čatež, napraviti zmedo in paniko med partizani ter jih, ko bodo bežali, neusmiljeno izmlatiti, nato pa umakniti se, preden bi se mogli znajti, da bi nas skušali obkoliti z drugimi brigadami. Mi bi se umaknili naravnost proti zahodu, ker nisem pričakoval partizanov na prostoru med Zaplaškim vrhom in št. Vidom. Ker so se dogodki takoj za tem razvili v glavni obrisih tako kakor sem si bil zamislil, naj opustim podajanje načrta ter preidem na opisovanje akcije, v katero smo se vrgli brez odlašanja.

Najprej pošljem močno patroljo, okrog 20 mož, z nalogo, naj prodre v Čatež v smeri preko Zaplaškega vrha. Sam grem s poročnikom Janezom na čelu predhodnice v primerni razdalji.

Na vznožju Zaplaškega vrha patrolja naleti na oddelek 6 partizanov v mlinu. Štirim partizanom se posreči zbežati navkreber proti vrhu, dva pa obležita pod rafali iz naših brzostrelk. Takoj se začne divja tekma za bežečimi partizani. Naša patrolja drvi za njimi skušajoč jih doseči, a ne daleč za njo že hitiva poročnik Janez in jaz z njegovim vodom. Zapovem, naj se vsa kolona požuri na Zaplaški vrh.

(Sledi)

PROTIKOMUNISTIČNA KRONIKA

Dne 13. decembra 1966 je v ZDA umrl Stanislav Mikolajczvk, zadnji ministrski predsednik nekomunistične poljske vlade. Med drugo svetovno vojno je v Londonu formiral exilno vlado, po vojni pa se je vrnil v Varšavo kot podpredsednik vlade. Tam je ostal vse do leta 1947 v borbi proti vedno večjemu komunističnemu pritisku, končno pa mu je uspelo pobegniti iz Poljske. Vrnil se je ponovno v Anglijo, od tam pa je odšel v ZDA.

V domovini ekonomska reforma vedno huje pritiska na gospodarstvo. Mnogim podjetjem preti, da bodo zaradi nelikvidnosti izplačevali minimalne plače, ki znašajo 15 tisoč starih dinarjev mesečno. Med temi sta tudi **Litostroj** in **Iskra**. Socialni zavod izplačuje pokojnine z veliko zakasnitvijo, za upokojence se nihče ne briga in jih vedno naraščajoča draginja pritiska k tlom. Iz zveznega proračuna se v Sloveniji ne izvaja nobenih investicijskih del, tako da v gradbeništvu vlada velika kriza in se višina plač vsak mesec znižuje; uslužbencem, ki so zaposleni v politično-upravnih službah, se pa zvišuje.

V zadnjem času je doma spet poživiljena propaganda proti veri, kar se mnogim zdi zelo čudno in nerazumljivo spričo nedavnega podpisa „spoznava z Vatikanom“. Knjige propagandnega značaja z napadi na vero so razstavljene v knjigarnah na najbolj vidnem mestu. Tak je primer s knjigo **Podbeškove „Sv. Urh“**. Ta knjiga, polna napadov, potvorb in zgodovinskih neresnic ima svoj imprimatur od najvišjih partijskih funkcionarjev.

Mestno gledališče v Ljubljani, ki je zasedlo bivšo francišškansko dvorano, ima na sporedu **Hochhuthovo dramo „Namestnik“**. K predstavam te drame obvezno vodijo dijake vseh srednjih šol v Ljubljani in okolici, kar se pri uprizoritvi drugih del ni dogajalo. Tednik „Mladina“ prinaša skoraj v vsaki številki razne protiverske članke in članke o nemoralnem življenju duhovnikov. Ljudje to gonjo razlagajo s tem, da hoče režim zaježiti zelo poživiljeno versko aktivnost. Zlasti še zato, ker se je tudi mladina začela spet oklepati cerkve.

Uspeh te protiverske gonje je spet nov poraz za komuniste .

Iz različnih krajev Slovenije prihajajo poročila o veliki udeležbi vernikov pri polnočnici in na božični praznik. Ponekod je polovico ljudi moralo ostati zunaj, tako so bile cerkve polne. To ne samo v mestih, ampak tudi na deželi. Opaziti je veliko mladine. Prav tako so obiskani misijoni.

Tik pred božičem so bile v vseh mestih Jugoslavije demonstracije proti ameriškem uvozu v Vietnamu. Najhujše so bile menda v Zagrebu, kjer je demonstriralo več desetisoč demonstrantov in razbijalo ameriški konzulat. Iz različnih virov in iz samega načina razgrajanja je jasno, da so bile te demonstracije naročene in organizirane od strani komunistične partije.

V ZDA je zelo aktivna skupina, znana pod imenom „Volilec za mir“. Ta skupina s propagando, letaki, članki in govori napada ameriško vlado. Češ da ta ne vodi vojne v Vietnamu za svobodo Vietnamca, ampak hoče Južnemu Vietnamu vsiliti anti-komunizem. Ta dobro organizirana skupina, za katero nedvomno stoji komunistična partija, zahteva, da se ameriška vlada pogaja z OF v Vietnamu in to prizna za legalne predstavnike Južnega Vietnamca... Nevarna in dobro znana igra.

Po poročilih iz Beograda sledi, da so bili ob koncu leta izpuščeni trije sodelavci profesorja M. Mihajlova, ki so bili aretirani 22. novembra. Izpuščeni so: Leonid Seika, član Zagrebske univerze, Daniel Ivin in arhitekt Pedrag Ristić. Usoda ostalih dveh sodelavcev Mihajlova, dr. Franje Zenka in Marjana Batinića, je neznana.

Po poročilih AP je na novega leta dan bilo minirano poslopje jugoslovanskega konzulata v Sydney, Australija. Razdejan je bil del prvega nadstropja generalnega konzulata v času, ko se je v poslopju zadrževalo večje število ljudi, ki so se udeležili gala-proslave Silvestrovega večera. Generalni konzulat je gostil okoli 50 gostov. Poročilo ne pove, kdo je bil navzoč na tem slavlju in tudi ne omenja, če je kdo od gostov bil poškodovan. Policija slutí, da je bil ta atentat organiziran od strani jugoslovanskih protikomunističnih beguncev.

Na Silvestrovo 1966 je bil izpuščen v Sremski Mitrovici Milovan Djilas, nekdanji podpredsednik komunistične Jugoslavije. Podrobnejše poročilo na drugem mestu.

Zjutraj 29. januarja 1967 so bile bombardirane jugoslovanske ambasade in konzulati v New Yorku, Washingtonu, Chicagu in San Franciscu v USA, ter Torontu in Ottawi v Kanadi.

Pred nekaj dnevi sem dobil poročilo iz Slovenije, da so v okolici Kranja, Škofje Loke, po štajerskem in ob Savi podrli veliko partizanskih spomenikov, ne samo mimogrede, ampak totalno.

Danes (19. febr.) je radio poročal, da so jugoslovanski časopisi napadli ameriško in kanadsko policijo, da pri zasledovanju krivcev in organizatorjev „za seboj vlečejo noge“, kar bi se reklo, da se premalo prizadevajo, da bi komu prišli na sled... Mnogi so mnenja, da so to storili komunisti sami, da bi ustvarili nezaupanje oblasti do jugoslovanskih emigrantov.

Pažnja pred vohuni. Neki visoki funkcionar v Ljubljani se je hvalil, „da še nikoli niso imeli toliko različnih poročil o delu naših ljudi v emigracijskih organizacijah, kot jih imajo zdaj, ko so odprli vrata Jugoslavije v obe smeri.“ Iz istega poročila je razvidno, da ima Jugoslovanska Partija trenutno 2.000 plačanih vohunov na ameriškem kontinentu.

TEMA ZA RAZMIŠLJANJE

Nihče ne potvarja resnice z dobrim namenom!

(Jean de la Bruyere)

MLADIKE ZORIJO

Točno ob polletnici smrti svojega očeta, dne 21. decembra 1966 je bil na medicinski fakulteti v Sao Paulu (Brazil) promoviran **Vladimir Stamenković-Bernik**, sin pokojnega domobranskega junaka, poveljnika udarnega bataljona, polk. Miroljuba Stamenkovića. Ko mlademu zdravniku, ki se bo posvetil nevrologiji in psihiatriji, iskreno čestitamo, smo prepričani, da bo s svojim poklicem v velikem svetu častno pomagal utrjevati sloves rodu svojih junških prednikov.

IZ PISEM

New York, decembra 1966.

Z božičnimi pozdravi in najboljšimi željami za novo leto

William B. Smyth

IZ DRUŠTEV

ZDSPB TABOR

Kot lansko leto, tako je tudi za minule božične praznike Zveza DSPB TABOR poslala ameriškim vojakom v daljnem Vietnamu pozdravno pismo, ki se je glasil:

Dragi general Westmoreland!

Enkrat več čutim prijetno dolžnost, da v imenu TABORA, organizacije ameriško-slovenskih bivših protikomunističnih borcev, pošljem pristréne pozdrave Vam in ameriškim oboroženim silam pod Vašim poveljstvom v Vietnamu.

Znano nam je, da nekateri krogi doma in v inozemstvu vaših žrtev ne razumejo ali pa jih celo obsojajo. Toda verjemite mi, da mnogo več krogov vaše napore in vaše žrtve globoko ceni. Oni, ki poznajo komunizem in njegovo neodjenljivo namero, da bi zaslužnili svobodni svet, so vam globoko hvaležni, in molitve mnogih milijonov so skupaj z našimi često z vami, ki tako ponosno dvigate plamenico svobode tisoče milj od domovine. Vaši naporji ne bodo zaman! Vaše žrtve so up vseh onih, ki so še zaslužnjeni, in so poročstvo, da je ta naša čudovita dežela resničen prvak svobode in demokracije.

Radi bi vam pomagali več pri vašem boju proti zlu, toda trenutno ne poznamo boljšega načina naše pomoči, kot da mo-

limo, da bi vaši napori bili nekoč kronani in da bi jih pravilno ocenilo vse človeštvo.

Ta božič 1966. leta bomo iskreno molili za vse Vaše bojevnike, ki jim pošiljamo naše najboljše želje za blagoslovljene praznike in zmagovito novo leto.

Bog naj vas vse ohrani!

Iskreno Vaš

France Grum, l. r.

Iz daljnega Vietnama je prišel sledeči odgovor.

Dragi g. Grum!

Zahvaljeni za pismo z dne 14. decembra, ki ste nam ga poslali v imenu TABORA, organizacije ameriško-slovenskih bivših protikomunističnih borcev. Vaše izraze podpore in dobrih želja globoko cenimo. Prijetno je prejeti tako toplo priznanje od mož, ki utelešajo pomen osebne žrtve za svobodo.

V imenu vsega moštva pod mojim poveljstvom se iz čutečega srca zahvaljujem Vam in članom Vaše organizacije za to nepričakovano, možato in ohrabrujoče priznanje.

Iskreno Vaš

Gen. W. C. Westmoreland, l. r.

DSPB TABOR — Buenos Aires

V soboto 4. marca je bila v župni cerkvi Santa Rita v Boulogne pri Buenos Airesu sv. maša, ki jo je daroval č. g. **Albin Avguštin**, tamkajšnji župnik, za vse umrle soborce in rojake v Argentini.

Zbralo se je kar lepo število znancev in prijateljev od blizu in od daleč; po končanem svetem opravilu pa smo stopili v župnišče ter čestitali gospodu župniku k njegovemu godu. Podstarešina društva, soborec **Jože Žirovnik** je v imenu DSPB Tabor pozdravil g. župnika, dočim je starešina **Ivan Korošec**, ker ni mogel sam priti, poslal pismen pozdrav, katerega je prečital urednik **Adolf Škrjanec**; umetniško iz lesa izrezan kipec **Križanega**, delo **Jožeta Žirovnika**, pa je izročil skupaj s šopkom rdečih nageljev slavljencu društveni tajnik.

Vidno presenečen se je gospod župnik **Albin Avguštin** v par besedah iskreno zahvalil za nepričakovana voščila.

Toda ta večer nas je čakalo še eno presenečenje. Med nami je bil **g. M. Trtnik**, starešina slovenskih skavtov v Argentini, in nam je pokazal film o skavtskem počitniškem taborenju v dokaj oddaljenih Cordobskih hribih. Še prej pa je tudi v imenu skavtske družine čestital slavljencu **g. Franc Oblak**, predstavnik starišev slovenskih skavtov in ga prosil še v naprej za naklonjenost, ki jo ima do te mladinske organizacije. **G. Trtniku** smo hvaležni za njegov trud in delo, ki ga vlaga za dobro duhovne in telesne rasti naše slovenske mladine.

Razšli smo se z željo, da bi tako prijateljsko vzdušje, kot je bilo ta večer, vedno bilo med nami.

Toronto, Kanada

14. januarja so se člani krajevne organizacije SPB Tabor v Torontu zbrali na svoj redni letni občni zbor. Zbor je potekel v najlepšem redu in je bil zelo konstruktiven. Izmenjali smo veliko misli o pozitivni organizaciji in je upati na uspeh v tem pogledu.

Predsednik je takoj v začetku opozoril, da „se že začenja 25-letnica, kar so komunisti začeli revolucijo in jo tlakovali s krvjo. Tedaj so že padali prvi, najboljši Slovenci, res pravi mučenci našega naroda. Bili so brez orožja, le vnaprej so videli, kaj bo komunizem prinesel slovenskemu narodu. Bili so res plamenice v temi časa. Prepričan sem, da prav po njihovi priporočnji in njihovi veliki žrtvi režimu doma ne gre vse, kot bi radi, tako da smemo upravičeno upati, da bo na grobovih teh mučencev le spet vzklila svoboda. Temu spominu posvetimo ta občni zbor. Pogosto tudi mislimo na prve žrtve in na vse, ki so jim sledili na žrtvenik! Ne sramujmo se jih! Kdor je bil domobranec ne zaradi politične usmejernosti ali samo zaradi prijateljstva, ampak iz ideje, ta bo obstal tudi zdaj in ohranil ideal slovenstva, ki je vzdržalo skozi stoletja in se tudi rdeči tiraniji ne ukloni. Zato samo naprej, saj zora svobode prihaja...“

Po naročilih prejšnjega odbora so bile volitve v novi odbor. Za predsednika je bil zato izvoljen Stane Pleško. Zborovalci so mu navdušeno izrazili zaupanje še za naprej; predsednikova misel pa je bila:

„Naj nam junaki, ki so v boju za našo stvar prelili svojo kri, pomagajo v naših slabostih in nerodnostih, da bomo po svojih najboljših močeh mogli in znali delati le za dobro slovenskega naroda...“

Odbor je bil izvoljen za dobo dveh let.

NA UREDNIŠKI MIZI

Vsem, ki so nestrpnost pričakovali prvih letošnjih števil TABORA, bodi v tolažbo, da je ista letos predla vsem publikacijam v Argentini. Z naše strani bomo preskrbeli, da se nam kaj sličnega ne bo pripetilo več. Prosimo oprostive, se zahvaljujemo za potrpežljivost in pozdravljamo z zvestobo za zvestobo.

Tiskovni sklad

Mauser Franc, Capital ..	100.—	Cenkar Fran, Cleveland .	435.—
N. N. V. Ballester	50.—	Gliha Viktor, Capital ...	100.—
Župančič Hinko, Clev. ...	435.—	Prijatelji Tabora iz V.	
		Ballester	1.500.—
		Šušteršič Božo, Hurlin .	100.—
		Pangos Ludvik, S. Martín	50.—

SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NE BO IMEL PRAVICE ZASLUG. VSA
PRAVICA BO PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA
NAŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO IZGOVORJENI
KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM IN ZA VSTOP NE
BO POTREBNA LEGITIMACIJA.

V S E B I N A

Boj gre naprej	49
Velika noč 1967 (Rev. Albin Avguštin)	50
ZA ZGODOVINO	
Moje zadržanje pred in med Drugo svetovno vojno (Gen. Leon Rupnik)	51
Msgr. Kunstelj — generalni vikar	56
Skrbimo za naše invalide (Vid)	57
DOMOBRANČEVI ZAPISKI	
Leteča patrolja (Hinko Zupančič)	58
Obiski v domovino (F. G.)	60
Razgovor z Mihajlom Mihajlovim (P. B.)	64
Ura odločitve (-e. -k.)	66
RAZLIČNI POGLEDI	
Emigracija in narod	70
V noč (J. S.)	72
Plaz na čatežu (Svetopolk)	73
PROTIKOMUNISTIČNA KRONIKA	77
MLADIKE ZORIJO	79
IZ PISEM	79
IZ DRUŠTEV	79
NA UREDNIŠKI MIZI	III
Tiskovni sklad	III

Correo Argentino Sucursal Villa Madero (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 8133
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619